

NIET -
ONTVANKELIJK

ONGEGROND/
AFGEWEZEN

Burenhulp die veel te ver gaat

Artsen wordt soms door mensen uit hun omgeving om een mening gevraagd over een medische kwestie. In deze casus ging de arts daar heel ver in. Als neuroanatom wordt hem door een buurvrouw, die in een echtscheidingsprocedure zit, gevraagd naar een aantal afdrucken van hersenscans te kijken. Deze zijn, naar haar zeggen, van haar ex-partner (klager), die behandeld is voor een hersentumor. Op de scan is zichtbaar dat een groot gedeelte van de rechter prefrontale cortex ontbreekt. Dat moet, aldus de arts, wel tot ernstige

gedragsveranderingen leiden. Hij zet een verklaring op papier waarin hij stelt dat op basis van de afwijkingen op de scans 'naar mijn mening een normale omgangsregeling met zijn kinderen in dit geval niet van toepassing is'. Deze verklaring brengt de vrouw in in de procedure over de omgangsregeling met de kinderen van het paar en dat heeft nadelige gevolgen voor de man. Deze dient een klacht in tegen de arts. Zowel het regionaal als het Centraal Tuchtcollege oordelen dat de arts zijn boekje te buiten is gegaan door zonder

de man te onderzoeken of in te lichten, louter op basis van de afgedrukte scans en het verhaal van zijn buurvrouw, vergaande conclusies over hem op papier te zetten. Met zijn 'advies' over de omgangsregeling is de arts bovendien ver buiten de grenzen van zijn medische deskundigheid getreden. Het komt de arts op een berisping te staan. Terecht! Ken de grenzen van uw deskundigheid, juist bij 'burenhulp' of 'vriendendienst'. Hoe moeilijk 'nee zeggen' ook mag zijn.

Hans van Santen, huisarts
Hilde van der Meer, jurist

Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg d.d. 25 juni 2013

Beslissing in de zaak onder nummer C2012.350 van A, neuroanatom, werkzaam te B, appellant, verweerder in eerste aanleg, tegen C, wonende te B, verweerder in hoger beroep, klager in eerste aanleg.

01

Verloop van de procedure

C, hierna klager, heeft op 6 december 2011 bij het Regionaal Tuchtcollege te Groningen tegen A, hierna de arts, een klacht ingediend. Bij beslissing van 12 juni 2012, onder nummer G2011/139 heeft dat college de klacht gegrond bevonden en de arts de maatregel van berisping opgelegd. De arts is van die beslissing tijdig in hoger beroep gekomen. (...)

02

Beslissing in eerste aanleg

Het regionaal tuchtcollege heeft aan zijn beslissing het volgende ten grondslag gelegd.

'2 Vaststaande feiten

Voor de beoordeling van de klacht gaat het college uit van de volgende feiten (...).

2.1 Bij klager is enkele jaren terug een hersentumor vastgesteld; hij is daaraan tweemaal geopereerd; voorts is hij bestraald.

2.2 Klager heeft een affectieve relatie gehad en samengewoond met F, hierna te noemen de ex-partner. Uit deze relatie zijn twee kinderen geboren, die thans 9 en 7 jaar oud zijn.

2.3 Verweerder is arts. Hij is in de jaren zeventig van de vorige eeuw, na zijn afstuderen, gedurende een jaar werkzaam geweest in de directe patiëntenzorg. Hij heeft zich vervolgens gespecialiseerd in het deelgebied van de neuroanatomie (kennisleer van de bouw van het zenuwstelsel). Verweerder is thans hoogleraar aan universiteit B met als leeropdracht de neuroanatomie, waarbij zijn aandacht in het bijzonder uitgaat naar gedragsveranderingen samenhangend met hersenafwijkingen.

2.4 Klager en zijn ex-partner woonden in dezelfde straat als verweerder; tussen hun huizen was slechts één ander huis. Zij kenden elkaar echter vóór het contact in de kwestie die tot deze tuchtzaak leidde nauwelijks.

2.5 In het voorjaar van 2011 is klager verhuisd vanwege ernstige relatieproblemen; de ex-partner bleef met de kinderen achter. Vervolgens ontstond er verschil van inzicht omtrent de intensiteit van de contacten tussen klager en de kinderen.

2.6 De ex-partner beschikte over afbeeldingen van scans die in het kader van de behandeling van de hersenen van verweerder waren gemaakt en in januari 2011 per mail waren toegezonden naar het gemeenschappelijke e-mailadres van klager en zijn ex-partner. Met prints van dit beeldmateriaal heeft de ex-partner zich vervoegd bij de woning van verweerder wiens deskundigheid zij kende. De ex-partner heeft verweerder de medische situatie van klager uiteengezet. Vragen van de ex-partner over het gedrag van klager zijn tijdens enkele gesprekken tussen verweerder en de ex-partner besproken. Toen in een later stadium de ex-partner door klager in kort geding was gedagvaard, waarbij de omgang tussen klager en de kinderen inzet van de procedure was, heeft verweerder op verzoek van de ex-partner een schriftelijke verklaring opgemaakt. Verweerder wist dat deze verklaring in het proces zou worden ingebracht. Mede op grond van deze verklaring is de vordering van klager in kort geding afgewezen. In een opvolgende bodemprocedure is deze verklaring eveneens aan klager tegengeworpen.

2.7 De hiervoor genoemde prints bevatten slechts het beeld. Er is geen enkele aanwijzing op aangebracht wat betreft de datum van het onderzoek, de personalia van de onderzochte persoon of nadere gegevens aangaande de constitutie van die persoon.

2.8 De tekst van de hiervoor onder 2.6 bedoelde verklaring luidt, voor zover thans van belang, in de eerste alinea's als volgt:

"Van de hersentumoren (...) zijn de zogenaamde meningenomen en craniopharyngeomen veelal goed operabel en kunnen de patiënten na de operatie weer geheel genezen. Dit is echter niet het geval bij de zogenaamde astrocytomen. Een astrocytoma graad 4 (...) komt het meest voor en is te allen tijde dodelijk. De overlevingstijd van een dergelijke tumor is maximaal twee jaar, maar meestal korter. De astrocytomen van een lagere graad als die van graad 1, 2 of 3 groeien trager, maar ook deze leiden altijd tot de dood, hoewel de overlevingstijd meer dan tien jaar kan zijn.

In het geval van de heer C is er sprake van een astrocytoma graad 2. Deze tumor heeft sinds de ontdekking en de ondergane operaties reeds veel schade aangericht in de prefrontaalkwab rechts."

Hierop volgt in de verklaring een uiteenzetting over de functie van de prefrontaalkwab en de wat dit betreft grote verschillen tussen de linker- en de rechterhersenhelft.

De verklaring vervolgt:

"Een tumor in de rechter prefrontaalkwab, zoals bij C, kan daarom tot grote veranderingen in het gedrag leiden, wat vooral bij een betrekkelijk traag groeiende tumor lange tijd kan voortduren. Het gevoel voor humor verdwijnt veelal en wordt vervangen door snel optredende geïrriteerde stemmingen. Vaak leiden dergelijke problemen tot scheidingen en zelfs in het geval dat de patiënt vervolgens de kinderen eenmaal in de twee weken

te zien krijgt, blijkt er vaak sprake van verwaarlozing indien er geen continue bewaking aanwezig is. De patiënten zullen bijna altijd verklaren dat zijn gedrag of karakter niet veranderd is en vaak laten neurologisch of psychologisch onderzoek evenmin grote afwijkingen zien. In het geval van C is de aanwezigheid van een zeer grote tumor rechts in de prefrontaalkwab echter duidelijk aangetoond. Hoewel C niets kwalijk te nemen is, is hij niet of slechts in geringe mate bij machte de resultaten van zijn gedrag op een juiste wijze te interpreteren en is naar mijn mening een normale omgangsregeling met zijn kinderen in dit geval niet van toepassing."

3 De klacht

De klacht luidt – zakelijk weergegeven – als volgt. De arts heeft zeer onzorgvuldig gehandeld door deze schriftelijke verklaring af te geven ten behoeve van de procedure betreffende omgang tussen klager en zijn kinderen. De arts heeft klager nooit onderzocht, hij kent klager niet en kan zijn gedrag niet beoordelen, hij heeft zich gebaseerd op medische informatie zonder daar toestemming van klager voor te hebben verkregen, en de medische situatie van klager ligt buiten het veld van expertise van de arts. Het verregaand onzorgvuldige handelen heeft mogelijk schadelijke gevolgen voor de relatie van klager met zijn kinderen.

4 Het verweer

Verweerder voert aan dat bij een grote hersenafwijking als bij klager (na verwijdering van diens tumor) aanwezig, er zich altijd gedragsproblemen en ernstige risico's voordoen; dat is in de verklaring ten behoeve van de rechter omschreven. Voor het zich gedragen vereiste 'hardware' (hersenweefsel) ontbreekt bij klager; uit de literatuur blijkt dat het onvermijdelijk is dat een gedragsverandering zoals deze is omschreven in de verklaring zich voordoet. De scans die door de ex-partner werden gepresenteerd waren fascinerend, namelijk zeldzaam wat betreft de omvang van de tumor en de holte die is ontstaan na verwijdering hiervan door de neurochirurg.

De in casu zeer relevante vakkennis is gebruikt om de ex-partner, die als moeder vocht voor het belang en welzijn van haar kinderen, niet de deur te wijzen. De kinderen lopen gevaar indien zij zonder toezicht onder de hoede van klager verkeren. De ex-partner was echt in paniek, verweerder wilde haar helpen.

In een vergelijkbare situatie zou hij net zo handelen als hij hier heeft gedaan.

5 Beoordeling van de klacht

5.1 Ontvankelijkheid

Het college overweegt ambtshalve dat de gedraging die klager

ter beoordeling heeft voorgelegd, betreft een handelen of nalaten van een arts dat de individuele gezondheidszorg rechtstreeks betreft; derhalve kan de gedraging worden getoetst door dit college op basis van art. 47 lid 1 onder b van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg.

5.2 Beoordeling

Het college oordeelt dat het opstellen en het ten behoeve van een juridische procedure ter beschikking stellen aan de ex-partner van de hiervoor onder 2.8 geciteerde verklaring in strijd is met het belang van een goede uitoefening van de gezondheidszorg. (...)

5.3 De beperkte bekwaamheid van verweerder

Verweerder heeft een indrukwekkende staat van dienst opgebouwd op het gebied van de neuroanatomie. Het college is er echter niet van overtuigd dat deze expertise hem in staat stelt om, zonder enige reserve, anatomische defecten zichtbaar op de hem ter beschikking gestelde MR-snedes te vertalen naar gedragsmatige defecten bij klager. De meest recente en ter zake doende klinische ervaring van verweerder betreft een stage in de neurochirurgie. Deze heeft plaatsgevonden in de jaren zeventig van de vorige eeuw, dat wil zeggen ten tijde van de invoering van de CT-scan. De ervaring van verweerder bij het beoordelen van MR-scans berust derhalve volledig op zijn wetenschappelijk werk. (...) Verweerder heeft zich, anders gezegd, ver buiten zijn vakgebied begeven.

5.4 Het ontbreken van een procedurele context

Verweerder heeft zich geheel verlaten op de gegevens die ex-partner hem gaf, zonder te hebben geverifieerd of de informatie die hem werd aangereikt daadwerkelijk klager betrof. De ex-partner was verwickeld in een scheidingsprocedure; zij was allerminst een persoon van wie verweerder objectieve gegevens kon verwachten. De voor een deskundigenverklaring in een juridische procedure gebruikelijke waarborgen wat betreft onderzoeksobject, vraagstelling en gebruik van een attest ontbraken. Daarbij komt dat verweerder wordt geacht bekend te zijn met de jurisprudentie van de tuchtcolleges waaruit blijkt dat grote terughoudendheid moet worden betracht bij het afgeven van “medische verklaringen”. (...)

5.5 De onmogelijkheid van het geven van een juiste duiding

Verweerder heeft zijn oordeel over klager volledig gebaseerd op de door ex-partner aangereikte informatie. Dit betrof haar mededeling dat klager was geopereerd en bestraald vanwege een primaire hersentumor, alsmede een viertal kopieën van MR-snedes die naar haar zeggen klager betroffen. Deze MR-snedes zijn ter beschikking gesteld aan het college. Zij blijken geanonimiseerd en bevatten geen informatie over eventuele spiegeling bij het afdrucken, de datum van vervaardiging, de gebruikte MR-sequenties en of deze scans al dan niet na toediening van contrast zijn vervaardigd. Verweerder heeft zich er verder niet

van vergewist of klager rechts- of linkshandig is, noch heeft hij zich zelfstandig een indruk gevormd van klager zijn neurologische en neuro-psychologische toestand. Verweerder beschikte niet over voldoende gegevens, met name wat betreft het verloop van de toestand van de patiënt, om als arts een adequaat oordeel te geven. (...)

5.6 (...)

5.7 Slotsom en overwegingen over de op te leggen maatregel

De klacht is in alle opzichten gegrond. Aannemelijk is dat de verklaring die verweerder heeft afgegeven, bijgedragen heeft aan de voor klager negatief uitgevallen oordeelsvorming van de rechter omtrent de omgangsregeling met zijn kinderen. In de processtukken en ter terechtzitting heeft verweerder geen blijk gegeven van voortschrijdend inzicht in het onjuiste van zijn handelen. Het tegendeel was het geval; hij heeft verklaard in een toekomstig geval niet anders te zullen handelen. Hij deed tijdens de terechtzitting op een voor klager weinig respectvolle wijze beslisse en pijnlijke mededelingen over diens gezondheidstoestand zonder meer of andere informatie te hebben dan de ex-partner hem had verschaft en buiten de veiligheid van een behandel- of onderzoeksituatie. Het gedrag van verweerder is alles tezamen genomen niet alleen onprofessioneel, maar ook laakbaar. Dat brengt mee dat niet met een waarschuwing kan worden volstaan. Er moet een maatregel worden opgelegd die niet alleen tot uitdrukking brengt dat verweerder professioneel is tekortgeschoten, maar ook dat dit in die mate het geval is geweest, dat hij daarvoor wordt gestraft. Naar het oordeel van het college is het daarom alleszins gepast hem de maatregel van berisping op te leggen. (...)

03

Vaststaande feiten en omstandigheden

Voor de beoordeling van het hoger beroep gaat het Centraal Tuchtcollege uit van de feiten en omstandigheden zoals deze zijn vastgesteld door het regionaal tuchtcollege en hiervoor onder ‘2. Vaststaande feiten’ zijn weergegeven.

04

Beoordeling van het hoger beroep

4.1 In hoger beroep brengt de arts allereerst naar voren – samen-gevat – dat hij in het veronderstelde geval van een toekomstige vergelijkbare situatie – anders dan in het onderhavige geval – niet weer zijn mening zou geven in de vorm van een kort schriftelijk bericht, maar dat hij wel desverzocht als deskundige in een juridische procedure zijn – in de kern gelijklopende – verslag zou willen doen. De arts stelt dit standpunt ook ter zitting in eerste aanleg herhaaldelijk te hebben medegedeeld.

Voorts benadrukt de arts herhaald dat er volgens zijn mening geen twijfel over kan bestaan dat indien een groot deel van de

rechter prefrontaal cortex ontbreekt, zoals ten aanzien van klager moet worden aangenomen, dat ontbreken steeds en onder alle omstandigheden zeer aanzienlijke veranderingen in het gedrag tot gevolg zal hebben.

Klager heeft, tijdens de voorbespreking op 1 maart 2012, ook zelf aangegeven, aldus de arts, dat dergelijke veranderingen zich hebben voorgedaan. De arts heeft zijn mening gebaseerd op de afdrukken van aan hem door de ex-partner van klager aangereikte scans die volgens mededeling van die ex-partner zijn gemaakt in het kader van een onderzoek aan de hersenen van klager. De arts is van de juistheid van die mededeling uitgegaan en hij heeft daarom afgezien van nadere verificatie. (...)

4.2 Klager heeft gemotiveerd verweer gevoerd en geconcludeerd tot verwerping van het beroep.

4.3 Het Centraal Tuchtcollege hecht eraan allereerst nader te duiden wat de strekking is van de door klager ingediende klacht. In de kern verwijt klager de arts dat hij onzorgvuldig heeft gehandeld, doordat hij ten aanzien van de verkrijging van informatie over de persoon van klager – medische informatie, waaronder de afdrukken van hersenscans – louter heeft gevaren op het kompas van de ex-partner van klager, terwijl hij vervolgens, zonder dat hij klager heeft gehoord, gezien of ingelicht tot vergaande bevindingen en conclusies is gekomen, wetende dat die bevindingen en conclusies door die ex-partner in een rechterlijke procedure (omgangsregeling) zouden worden ingebracht met het oog op het realiseren van het door die partner nagestreefde doel: het voorkomen van omgang tussen klager en zijn kinderen.

4.4 De arts heeft, op verzoek van de ex-partner van klager, aan de hand van door haar verstrekte afdrukken van anonieme hersenscans en zonder nadere verificatie van herkomst en identificatie een schriftelijke verklaring opgesteld, waarin hij tot het advies komt dat een ‘normale omgangsregeling’ van klager met zijn kinderen door hem sterk wordt afgeraden. Met klager heeft de arts niet gesproken noch heeft hij ten aanzien van klager enig onderzoek verricht, terwijl hij hem evenmin heeft ingelicht. Het Centraal Tuchtcollege is van oordeel dat de arts aldus onzorgvuldig ten aanzien van klager heeft gehandeld. De arts heeft zijn verklaring, waarvan hij wist dat deze in een gerechtelijke procedure zou worden gebruikt, enkel gebaseerd op de niet tot de persoon van klager te herleiden afdrukken van hersenscans en de mededelingen van de ex-partner van klager. De arts heeft klager niet gesproken, gezien of onderzocht, welke vaststelling meebrengt dat hij ervan heeft afgezien de juistheid van de mededelingen en percepties van de ex-partner van klager over (het gedrag) van klager bij laatstgenoemde te verifiëren. Ook indien ervan zou moeten worden uitgegaan dat er in de medische wetenschap geen geval is beschreven, waarin het ontbreken van een deel van de rechter prefrontale cortex bij de patiënt niet tot gedragsveranderingen heeft geleid, de arts had zijn deskundige mening niet mogen stelen op louter door de ex-partner

aangereikte informatie, en met voorbijgaan aan het belang van nadere verificatie die op schrift gestelde mening te verstrekken met het oog op het inbrengen daarvan in een gerechtelijke procedure, terwijl hij klager op geen moment heeft gezien, gesproken, onderzocht of ingelicht. Het Centraal Tuchtcollege rekent het de arts bovendien zwaar aan dat hij niet alleen zijn deskundigheid op even bedoelde laakbare wijze heeft ingezet, maar ook dat hij daaraan als zijn advies heeft verbonden dat een ‘normale omgangsregeling’ tussen klager en zijn kinderen door hem sterk wordt afgeraden. Aldus adviserend is de arts vergaand getreden buiten de grenzen van zijn medische deskundigheid.

In dit verband stelt het Centraal Tuchtcollege tot slot nog vast dat (ook) bij gelegenheid van de behandeling van het hoger beroep ter zitting van het Centraal Tuchtcollege – waarbij klager klip en klaar zijn klacht uiteen heeft gezet – de arts weliswaar heeft benadrukt dat hij klager niet heeft willen kwetsen, doch niettemin is blijven hameren op de juistheid van zijn deskundig oordeel. Aldus hamerend heeft de arts ervan getuigd dat hij het wezen en de reikwijdte van de klacht volstrekt miskent. Deze vaststelling draagt bij aan de noodzaak van het opleggen van de hierna te melden maatregel.

4.5 De voorgaande overwegingen leiden tot het oordeel dat het hoger beroep van de arts moet worden verworpen. Evenals het regionaal tuchtcollege acht het Centraal Tuchtcollege de maatregel van berisping passend en geboden.

05

Beslissing

Het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg:

- verwerpt het beroep;

bepaalt dat deze beslissing op de voet van artikel 71 Wet BIG zal worden bekendgemaakt in de Staatscourant, en zal worden aangeboden aan het Tijdschrift voor Gezondheidsrecht, Gezondheidszorg Jurisprudentie en Medisch Contact met het verzoek tot plaatsing.

Deze beslissing is gegeven door mr. A.D.R.M. Boumans, voorzitter, prof. mr. J. Legemaate en mr. R. Veldhuisen, leden-juristen, dr. R.P. Kleyweg en dr. B.P.M. Schweitzer, leden-beroepsge-noten, en mr. M.W. van Beek, secretaris, en uitgesproken ter openbare zitting van 25 juni 2013. ■

web

De volledige tekst van deze uitspraak staat op medischcontact.nl/uitspraak. Log in, bekijk deze en eerdere uitspraken en discussieer mee.